Er der i Danmark behov for at omfordele indkomsterne?

Karsten Hillestrøm

1. Problemstilling.

Fra tid til anden drøftes i Folketinget og andre steder behovet for en omfordeling af indkomsterne fra de økonomisk mere velstillede til de økonomisk mindre velstillede. Som grundlag herfor benyttes bl. a. statistikken om og beregningerne over indkomsternes fordeling. Spørgsmålet er imidlertid, om de hidtil gennemførte beregninger af spredningen i indkomtsfordelingen er så gode, at de kan anvendes som grundlag for en politisk vurdering af behovet for at omfordele indkomsterne. Efter min mening er dette *ikke* tilfældet. Som følge heraf hviler diskussioner om indkomstomfordeling, herunder først og fremmest indkomstudjævning, på et utilstrækkeligt grundlag. I det efterfølgende skal jeg prøve at redegøre for nogle af disse utilstrækkeligheder.

2. Beregninger af indkomstfordelingen.

Beregninger af indkomstfordelingen falder i praksis stort set i to grupper[1]). Ved de horisontale beregninger tager man udgangspunkt i de enkelte års *ansatte indkomster,* dvs. bruttoindkomsterne minus de fradrag, som skatteyderne har foretaget på selvangivelserne (og som er accepteret af ligningsmyndighederne). Ved de vertikale beregninger tager man udgangspunkt i *livsindkomsterne* for forskellige faggrupper som fx kvindelig fabriksarbejder, maskinarbejder, politibetjent, jurist, læge osv.

2.1. Horisontale beregninger af indkomstfordelingen.

Lad os primært se på de beregninger, der tager udgangspunkt i de enkelte års ansatte indkomster. Med denne form for beregninger deler man som bekendt indkomsterne op i en række intervaller og undersøger derpå hvor mange procent af de ansatte indkomster, der ligger inden for de pågældende intervaller. Den følgende tabel er et eksempel på en sådan beregning.

1) For en nærmere omtale af den terminologi, der anvendes, se Karsten Hillestrøm: *Om beregning af indkomst- og andre velstandsfordelinger.* Socialt Tidsskrift nr. 1–2, 1974.

Tabel 1. De ansatte indkomster, fordelt efter stigende indkomst. Udvalgte år. Procent.

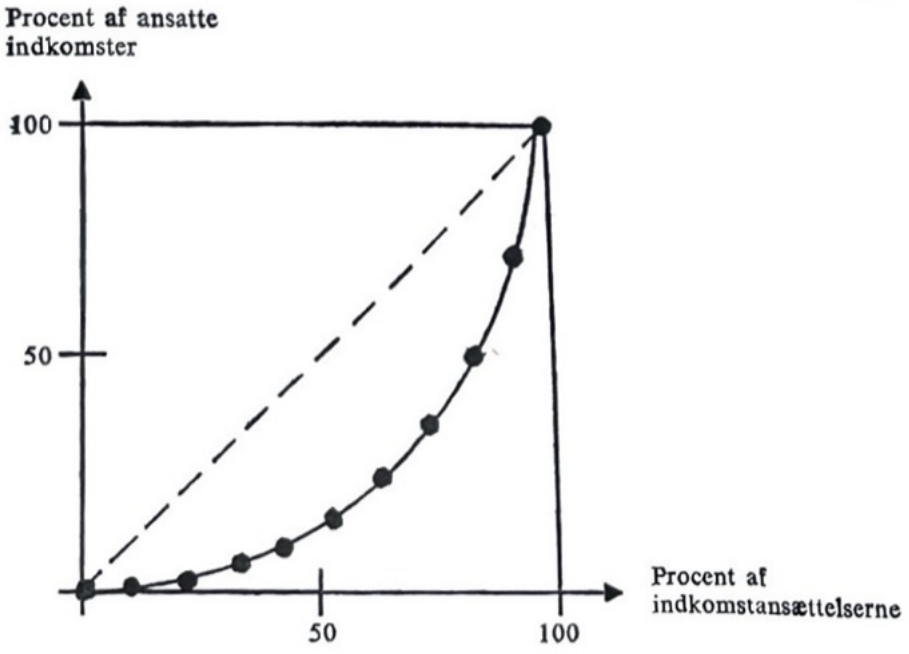
	1960	1963	1965	1968	1970
1. decentil	1,7	1,6	1,5	1,0	0,0
2. decentil	3,5	3,5	3,6	3,1	0,3
3. decentil	4,6	4,6	4,7	4,3	1,5
4. decentil	6,1	6,1	6,2	5,2	4,3
5. decentil	7,6	7,6	7,6	7,1	6,1
6. decentil	9,4	9,3	9,6	9,1	9,0
7. decentil	11,0	11,0	11,3	10,9	11,8
8. decentil	13,0	13,1	13,1	13,1	15,0
9. decentil	16,0	16,2	16,0	16,2	17,7
10. decentil	27,1	27,0	26,4	30,0	34,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Statistisk tiårsoversigt 1973, pg. 80.

I tabel 1 er de ansatte indkomster for årene 1960, 1963, 1965, 1968 samt 1970 opdelt i decentiler efter stigende indkomst. Tabellen skal læses på den måde, at i den 1. decentil befinder fx for året 1968 1,0 pct. af de ansatte sig, i den 2. decentil 3,1 pct. af de ansatte indkomster og så fremdeles.

På grundlag af fordelingen af de ansatte indkomster kan der ved addition konstrueres en Lorenz-kurve, jf. fig. 1.

Fig. 1. Indkomstfordelingen 1970. Ansatte indkomster.

Af fig. 1 ses at de første 50 pct. af de samlede indkomstansættelser for 1970 tegner sig for 12,2 pct. af de samlede ansatte indkomster, således at de reste-

rende 50 pct. tegner sig for de øvrige 87,8 pct. af de ansatte indkomster. Af fig. 1 fremgår også, at de »første« 90 pct. af indkomstansættelserne tegner sig for 65,7 pct. af alle ansatte indkomster, mens de resterende 10 pct. omfatter 34,3 pct. af de samlede ansatte indkomster.

For en økonomisk ikke-trænet læser vil det være naturligt herefter at slutte, at uligheden i indkomstfordelingen er meget stor. Ved at betragte tabel 1 kunne man endvidere let drage den slutning, at uligheden i indkomstfordelingen tilsyneladende er blevet større i tidsrummet 1960–1970 incl. Nu er forholdet imidlertid, at man ikke kan drage sådanne slutninger af bl. a. følgende grunde:

a) For det første er det ikke muligt at sammenligne beregningerne for årene før 1967 med senere år, fordi retten til at trække betalte skatter fra i indkomsten blev fjernet med virkning fra indkomståret 1967. Desuden er det ikke muligt at sammenligne årene 1967–1969 incl. med senere år, idet Danmark som bekendt fik kildeskat pr. 1. januar 1970. Dette betød bl. a., at de gifte kvinder i forhold til tidligere blev selvstændigt skatteansat, således at antallet af indkomstskatteansættelser pludselig voksede ganske betydeligt, heraf for hovedpartens vedkommende med ansatte indkomster under landsgennemsnittet.

b) For det andet tager beregningerne udgangspunkt i de ansatte indkomster, således at bruttoindkomsterne er beskåret med de fradrag, som skatteyderne har foretaget på selvangivelserne. Dette er ensbetydende med, at indkomstgrundlaget er lavere end det ellers ville være.

c) For det tredie omfatter materialet personer, der befinder sig i vidt forskellige faser i livsforløbet. Såvel unge under uddannelse som midaldrende og pensionister. Dette betyder, at en beregning af indkomsterne i et bestemt år giver et højst tilfældigt billede af indkomstfordelingen.

d) For det fjerde kan fremhæves, at materialet ikke er standardiseret med hensyn til arbejdstidens omfang. Man kan jo have en lav indkomst, fordi man kun arbejder fx 10 timer ugentligt.

e) For det femte omfatter de ansatte indkomster også en række sociale tilskud, der er indkomstskattepligtige, fx dagpengeydelser og folkepension. Principielt er de sociale tilskud opgørelser af indkomstfordelingen uvedkommende. Forholdet bliver imidlertid lidt inkonsekvent, når de ansatte indkomster *ikke* omfatter en række sociale tilskud, der ikke er indkomstskattepligtige, fx boligsikring og tilskud til pasning af børn i daginstitutioner. Forestiller man sig fx, at boligsikringen pludselig blev gjort indkomstskattepligtig, ville det antagelig, alt andet lige, medvirke til et fald i den maximale udjævningsprocent.

Alt i alt må man derfor konkludere, at de ovenstående beregninger af indkomstfordelingen er fyldt med mange fejlkilder, så nytteværdien er ret ringe.

Om man skal gå så vidt som Jørgen S. Dich mener[2]) og »lade glemselens slør sænke sig« over denne type indkomstfordelingsstatistik er måske så meget sagt. Man *kunne* bibringe beregningerne større nytteværdi, hvis man prøvede at foretage en yderligere opdeling, fx på alders- og faggrupper. Dette ville højne nytteværdien, men helt godt ville det næppe blive alligevel.

2.3. Vertikale beregninger af indkomstfordelingen.

Ser man dernæst på beregninger af livsindkomsterne for forskellige faggrupper, rettes der en hel del op på de forannævnte mangler, men efter min mening er livsindkomstberegninger heller ikke uden visse fejlkilder, som der vil blive redegjort for i det følgende. Med udgangspunkt i beregninger foretaget af Det økonomiske Råds Formandsskab er livsindkomsterne (i 1970-indkomster) for en række udvalgte faggrupper vist i tabel 2.

Tabel 2. Livsindkomst for forskellige faggrupper. Bruttoindkomster (1970). Simpel addition.

Faggrupper	Livsindkomst – 1000 kr.
Kvindelig tektilarbejder	1,412.1
Lagerarbejder	1,621.7
Maskinarbejder	2,066.6
Politibetjent (nettoløn)	2,370.5
Murerarbejdsmand	2,567.2
Jurist (nettoløn)	3,821.9
Gymnasielærer (nettoløn)	3,922.2

Kilde: Det økonomiske Råd. Formandsskabet: *Dansk økonomi foråret 1972. Den økonomiske situation. Livsindkomstberegninger.* København, marts 1972, pg. 61.

På grundlag af tabel 2 skulle man tro, at livsindkomsten for fx en jurist var næsten dobbelt så stor som livsindkomsten for en maskinarbejder. Så enkelt forholder det sig imidlertid ikke. Livsindkomsterne i tabel 2 er nemlig fremkommet ved at indkomsterne i de enkelte år simpelthen er adderet. Spørgsmålet er imidlertid, om en sådan fremgangsmåde stemmer overens med almindelig opfattelse, »idet de fleste – også ved stabilt prisniveau – må formodes at foretrække nutidig indkomst fremfor en fremtidig indkomst af samme størrelse«[3]). Sagt med andre ord vil de fleste individer foretrække at få 1 krone i dag fremfor 1 krone i morgen.

Men hvordan får man så taget højde for den individuelle utålmodighed? »Dette gøres på den i økonomiske kalkuler helt sædvanlige måde, at man ved hjælp af en diskonteringsfaktor (rentesats) henfører rækken af betalinger til samme tidspunkt«[3]). Det afgørende bliver i denne henseende hvilken diskon-

2) Jf. Jørgen S. Dich: *Den herskende klasse.* København 1973, pg. 205.
3) Jf. Det økonomiske Råd. Formandsskabet: Op. cit., pg. 64.

teringsfaktor man skal anvende. For en umiddelbar betragtning kunne det synes rimeligt at anvende markedsrenten. I denne forbindelse er det blevet fremhævet[3]), at i markedsrenten indgår et inflationsdækningselement, som der må korrigeres for, hvorved realrenten fremkommer. – Er realrenten så den relevante diskonteringsfaktor? Ikke ifølge Det økonomiske Råd[4]), der mener, at realrenten heller ikke uden videre kan anvendes, idet den anvendte realrentesats må reduceres med et antal procenter, svarende til den fremtidige procentvise vækst i realindkomsterne. Det økonomiske Råds Formandsskab[4]) fremhæver dernæst, at den diskonteringsfaktor, man *herefter* vælger, bliver et *subjektivt* valg.

Om den samme problematik fremhæver Dich[5]), at fremfor at foretage en nedskrivning af de fremtidige indkomster burde man foretage en opskrivning, bl. a. fordi der gennem tiden finder en produktivitetsstigning sted, der bliver til størst fordel for de personer, hvor de største indkomster falder sent i livsforløbet. Som slutresultat når Dich frem til, at man bør anvende en diskonteringsfaktor på 0, hvilket er ensbetydende med at foretage en simpel addition af indkomsterne i de enkelte år.

Diskussionen om valget af niveauet for diskonteringsfaktoren skal ikke forfølges her, men diskussionen har – efter min opfattelse – afdækket en af svaghederne ved beregninger af livsindkomster, nemlig at man er nødsaget til at opstille en række forudsætninger om den fremtidige udvikling i produktivitet, lønninger og priser. Forudsætninger, der kan forekomme en smule »stokastiske«, når de kommende års labile økonomiske udvikling tages i betragtning.

Betydningen af valget af niveauet af diskonteringsfaktoren er illustreret i tabel 3.

Tabel 3. Livsindkomster for udvalgte grupper med en diskonteringsfaktor på henholdsvis 0,3 og 5 pct. Bruttoindkomster 1970. Index: Livsindkomst for maskinarbejder = 100.

Faggrupper	Livsindkomst Diskonteringsfaktor – pct. 0	3	5
Kvindelig tekstilarbejder	68	72	75
Lagerarbejder	78	82	86
Maskinarbejder	100	100	100
Politibetjent (nettoløn)	115	117	117
Murerarbejdsmand	124	129	133
Jurist (nettoløn)	185	159	141
Gymnasielærer (nettoløn)	190	161	142

Kilde: Det økonomiske Råd. Formandsskabet: Op. cit., pg. 61 og 66.

4) Jf. Det økonomiske Råd. Formandsskabet: Op. cit., pg. 64–65.
5) Jf. Jørgen S. Dich: Op. cit., pg. 239–240.

Af tabel 3 ses at jo større diskonteringsfaktor, der anvendes, desto mindre bliver den relative forskel i livsindkomster mellem de forskellige grupper – på en enkelt undtagelse nær. Specielt er der grund til at bemærke, at ved at anvende en diskonteringsfaktor på 5 pct. fremfor på 0 reduceres den relative forskel i livsindkomst mellem en maskinarbejder og en jurist (nettoløn) med 44 pct. Som supplement til tabel 3 kan fremhæves, at hvis man vælger en diskonteringsfaktor på 9 pct., reduceres den relative forskel mellem en maskinarbejders og en jurists livsindkomst til 29 pct. Vælges en diskonteringsfaktor på 16 pct., reduceres forskellen til 12 pct. etc. Ved at vælge en tilstrækkelig stor diskonteringsfaktor kan man alt andet lige komme i den situation, at livsindkomsten for en jurist bliver *mindre* end livsindkomsten for en maskinarbejder.

Som det første usikkerhedsmoment ved beregninger af livsindkomster kan der følgelig peges på valget af niveauet for diskonteringsfaktoren og dermed direkte på de forudsætninger, der er opstillet for beregningerne.

Det økonomiske Råds beregninger af livsindkomsterne omfatter for hver af de betragtede faggrupper indkomsterne i alderen 15–69 år incl. ud fra den betragtning, at indkomsterne i en eventuel uddannelsestid bør indgå i beregningerne. Samtidig har man dog i beregningerne forudsat, at fx jurister og gymnasielærere ingen indkomst har i alderen 15–18 år incl., at en politibetjent ingen indkomst har i alderen 15–16 år, samt at den kvindelige tekstilarbejder, lagerarbejderen, maskinarbejderen samt murerarbejdsmanden mv. har en indkomstindtjening fra og med det fyldte 15. år[6]).

Spørgsmålet er imidlertid, om det er relevant alene at betragte en diskonteringsperiode for aldersintervallet 15–69 år incl. Vil det ikke også være af værdi at få beregninger for alderstrinnene 0–69 år incl.? Under forudsætning af at de nyfødte individer (eller deres forældre) har den målsætning med det erhvervsmæssige forløb, at det økonomiske afkast[7]) skal være så stort som muligt, må bestræbelserne for opfyldelsen af denne målsætning teoretisk begynde allerede ved fødslen (måske endda allerede i fosterstadiet). Det kan jo ikke nytte, at et individ forlader skolen som 17-årig for at tage et (permanent) job som lagerarbejder, hvis målet er at blive civilingeniør. – Den direkte vej til målet er det i alle tilfælde ikke.

Hvilke konsekvenser vil det have, hvis de samlede fremtidige indkomster tilbagediskonteres til tidspunktet umiddelbart efter fødslen? Diskonteringsperioden forlænges, og alt andet lige vil de fremtidige indkomsters nutidsværdi blive mindre, end hvis diskonteringsperioden er aldersintervallet 15–69 år incl. Dette vil specielt gælde høje indkomster, der falder sent i den erhvervsmæssige løbebane. Under forudsætning af en diskonteringsperiode på 0–69 år incl. og med

6) Jf. Det økonomiske Råd. Formandsskabet: Op. cit., pg. 83 ff.

7) Selve valget af faggruppen med det størst mulige økonomiske afkast er i sig selv vanskeligt, jf. indholdet af denne artikel.

en diskonteringsfaktor på 16 pct. bliver livsindkomsten for en maskinarbejder en smule *større* end livsindkomsten for en jurist.

Som det andet usikkerhedsmoment ved beregningen af livsindkomster kan der følgelig peges på længden af diskonteringsperioden. I relation hertil kan der tillige være grund til explicit at nævne det forhold, at indkomsternes fordeling over det erhvervsmæssige forløb øver indflydelse på størrelsen af livsindkomsten.

Forudsat en diskonteringsfaktor, der er større end 0, kan en ændring af indkomsternes fordeling over det erhvervsmæssige forløb ændre størrelsen af livsindkomsten. Forestillede man sig fx, at der for de akademiske faggrupper, der er kendetegnet ved at have høje indkomster sent i det erhvervsmæssige forløb, skete en tidsmæssigt *mere jævn* fordeling af indkomsterne over det erhvervsmæssige livsforløb, ville det alt andet lige bevirke, at livsindkomsterne for disse grupper blev større end de nuværende, forudsat at man ikke kun benyttede sig af en simpel addition.

Udover de nævnte kritikpunkter kan man pege på de svagheder, der ligger i, at beregningerne ikke omfatter extraindkomster udover de overenskomstmæssige, ligesom kapitalindkomster heller ikke er omfattet. Man kan tillige begræde, at det ikke er muligt at foretage livsindkomstberegninger for de selvstændige næringsdrivende. Endelig kan man se det som en svaghed, at beregningerne ikke bygger på nyere tal end 1970-indkomsterne. Den relative indkomststigning efter 1970 har fx været relativt mindre for jurister og økonomer end for arbejdere i industrien og funktionærer ansat under Dansk Arbejdsgiverforening, jf. tabel 4.

Tabel 4. Relativ indkomststigning 1971–72, 1972–73 og 1971–73 for arbejdere, funktionærer og jurist og økonomer.

	1971–72	1972–73	1971–73
Arbejdere, mænd	11,8	15,0	28,6
Arbejdere, kvinder	13,9	19,1	35,6
Arbejdere, i alt	12,1	15,6	29,6
Funktionærer, mænd	10,2	15,1	26,8
Funktionærer, kvinder	9,8	17,2	28,7
Funktionærer i alt	10,5	16,3	28,5
Jurister og økonomer: Privat ansatte	10,3	8,2	18,3
Jurister og økonomer: Offentligt ansatte	9,2	8,8	19,1

Kilde: Juristen og Økonomen, nr. 28, 1974, pg. 230.

Udover at der er foretaget beregninger af livsindkomster på grundlag af bruttoindkomsterne, er der også foretaget beregninger af de *disponible livsind-*

komster[8]). Grundlaget for disse beregninger er de af Det økonomiske Råds Formandsskab foretagne beregninger. Det er ved disse beregninger forudsat, »at de ligningsmæssige fradrag (eksklusive skattefradraget) udgør 10 pct. af årsindkomsten«[9]). Resultatet af beregningerne er gengivet i tabel 5.

Tabel 5. Livsindkomst 15–70 år hos forskellige faggrupper. 10 pct.'s fradrag. Simpel addition. Index: Disponibel livsindkomst for maskinarbejder = 100.

Faggrupper	Livsindkomst
Kvindelig tekstilarbejder	76
Lagerarbejder	84
Maskinarbejder	100
Politibetjent (nettoløn)	109
Murerarbejdsmand	118
Jurist (nettoløn)	152
Gymnasielærer (nettoløn)	152

Kilde: Erik Gørtz og J. Vibe-Pedersen: Op. cit., pg. 43.

Sammenholdes beregningerne i tabel 5 med tabel 3, ses at med de opstillede forudsætninger er de relative forskelle i de disponible livsindkomster mindre end de relative forskelle i bruttolivsindkomsterne for de her betragtede faggrupper.

Beregningerne af livsindkomster for forskellige faggrupper kan imidlertid føres endnu længere frem. Inden der redegøres nærmere herfor, skal problemstillingen illustreres med et enkelt beregningsexempel, jf. tabel 6.

Tabel 6. Udregning af »disponibel« indkomst for forskellige niveauer af skattepligtig indkomst.

Skattepligtig indkomst	27.000	37.000	47.000	60.000	80.000	100.000
Direkte skat	5.169	9.414	14.544	21.963	34.103	46.183
Husleje	14.400	14.400	14.400	14.400	14.400	14.400
Boligsikring	9.930	7.920	5.640	1.920	–	–
Daginst. betaling	13.740	13.740	13.740	13.740	13.740	13.740
Tilskud til daginstitutioner	13.740	8.244	5.496	–	–	–
»Disponibel« indkomst	17.361	15.610	15.412	11.777	17.757	25.677

Talexemplet i tabel 6 er møntet på en kommune i Hovedstadsområdet: Der er tale om en familie bestående af 2 voksne og 3 børn i alderen 2, 5 og 8 år. De 3 børn er anbragt i henholdsvis vuggestue, børnehave og fritidshjem. Den

8) Jf. Erik Gørtz og Vibe-Pedersen: *Livsindkomstberegninger og deres betydning.* National-økonomisk Tidsskrift 1973, nr. 1.
9) Jf. Erik Gørtz og J. Vibe-Pedersen: Op. cit., pg. 42.

samlede betaling herfor androg pr. 1. april 1974 årligt kr. 13.740,–. Familien bebor en udlejningslejlighed med en årlig husleje på kr. 14.400,– excl. varme. Kommune- og amtskommuneskatteprocenten + kirkelige afgifter mv. er tilsammen 20. I tabel 6 er for skattepligtige indkomster på henholdsvis kr. 27.000,–, 37.000,–, 47.000,–, 60.000,–, 80.000,– samt 100.000,– udregnet familiens »disponible« indkomst efter følgende formel: skattepligtig indkomst ÷ direkte skat ÷ husleje (korrigeret for boligsikring)[10]) ÷ betaling for børns ophold i daginstitutioner (korrigeret for tilskud hertil).

Under hensyntagen til de opstillede forudsætninger fremgår det klart, at den »disponible« indkomst stort set er den samme for skattepligtige indkomster under 80.000,– kr. Selv om det ovenstående exempel ikke skal tages for mere, end det er[11]), viser det dog tydeligt, at det må være rimeligt ved den ene eller den anden type beregninger af indkomstfordelingen også at inddrage virkninger af de forskellige former for sociale tilskud, herunder ikke mindst de indkomstafhængige tilskud.

De første beregninger af denne karakter er blevet foretaget[12]). Bl. a. har Dich[12]) gennemført nogle beregninger i forbindelse hermed. Dich's udgangspunkt er et begreb, der benævnes den *totale livsindkomst,* der kan defineres som summen af de årlige disponible indkomster (gennemsnit for de enkelte erhverv) efter fradrag af indirekte skatter og med tillæg af de individuelle offentlige ydelser. Ved beregningen af den totale livsindkomst i forskellige fag tager Dich udgangspunkt i de gennemsnitlige *ansatte* indkomster i 1970, der er kortlagt af Danmarks Statistik[13]). Fra de beregnede gennemsnitlige ansatte livsindkomster for hvert erhverv fratrækkes de direkte skatter. Af de herved fremkomne disponible beløb fradrages de indirekte skatter, der udgør ca. 18 pct. af de disponible indkomster. Hertil »lægges de offentlige transferings- og realydelser, som tilfalder hele befolkningen«[14]). Dette giver – ifølge Dich – i gennemsnit et årligt beløb på kr. 10.500,– pr. skatteyder. I denne forbindelse fremhæver Dich selv, at afgrænsningen af de af opgørelsen omfattede offentlige udgifter »bliver naturligvis i nogen grad vilkårlig«[15]). Dich's resultater skal ikke

10) Beregningen af boligsikringsydelsen er gennemført med de pr. 1. april 1974 gældende regler.

11) Den problematik, der er afdækket i tabel 6, arbejdes der som bekendt med i det af Folketinget nedsatte udvalg evdrørende samordning af skatter og sociale ydelser. Dette udvalg skønner i sin første betænkning, »at et betydeligt antal familier (formentlig ikke under 175.000, selv når der ses bort fra pensionistfamilier) modtager boligsikring, institutionsfripladser og/eller uddannelsesstøtte på grundlag af forældreindtægt«, jf. Betænkning nr. 713. *Skatter og indkomstafhængige ydelser.* Betænkning fra udvalget vedrørende samordning af skatter og sociale ydelser m. v. København 1974, pg. 50.

12) Jf. a. J. Vibe-Pedersen: *Om livsindkomster og levestandard.* Finanstidende nr. 57, 23. marts 1973. b. Jørgen S. Dich: *Den herskende klasse.* København 1973, pg. 206, ff.

13) Jf. Danmarks Statistik. Statistisk Tabelværk 1973: IV. *Indkomster og formue ved slutligningen 1970.* København 1973.

14) Jf. Jørgen S. Dich: Op. cit., pg. 211.

refereres her, blot skal det nævnes, at anvendelsen af begrebet den »totale livsindkomst« bevirker en endnu mindre spredning i livsindkomsterne end ved de disponible livsindkomster. Der bør i denne forbindelse tillige erindres om, at Dich anvender en diskonteringsfaktor på 0 i sine beregninger. Anvendelsen af en diskonteringsfaktor, der var større end 0, ville alt andet lige have betydet, at spredningen i fordelingen var blevet endnu mindre.

Der er ikke foretaget en sammenligning mellem Dich's beregninger på den ene side og Gørtz og Vibe-Pedersen's beregninger på den anden side, idet indkomstgrundlaget er forskelligt, jf. ovenfor.

Som konklusion kan fremhæves, at også beregninger af livsindkomster er behæftet med en række usikkerhedsmomenter. Her skal blot resumeres: (a) Valg af niveau for diskonteringsfaktoren, (b) diskonteringsperiodens længde, (c) fordelingen af indkomsterne over livsforløbet, (d) beregningsvanskeligheder i forbindelse med korrektion for direkte og indirekte skatter samt andel i de forskellige offentlige udgifter mv. Samtlige disse punkter er med til at sætte spørgsmålstegn ved, om man på baggrund af de gennemførte beregninger af livsindkomster mm. kan udtale sig (1) om spredningen i indkomstfordelingen er blevet større eller mindre, (2) hvilke politiske tiltag, der skal gennemføres for at gøre spredningen henholdsvis større eller mindre. Efter min opfattelse kan det nuværende materiale ikke danne grundlag herfor.

3. *Afsluttende kommentar.*

De seneste års bestræbelser på at nuancere og detaljere beregninger af indkomstfordelingen bør naturligvis ses som store og nyttige fremskridt. Disse bestræbelser bør imidlertid udbygges. Exempelvis er det blevet foreslået[16]), at man skulle benytte sig af en række af de beregninger, der er gennemført i det af Folketinget nedsatte udvalg vedrørende samordning af skatter og sociale ydelser mv. Tillige kunne man lade *husstanden* være den relevante fordelingsenhed.

Der må således gennemføres mange detaljerede beregninger, før man med rimelig sikkerhed kan udtale sig om spredningen i indkomstfordelingen og dermed om et eventuelt behov for at udligne indkomstmæssigt mellem forskellige befolkningsgrupper.

15) Jf. Jørgen S. Dich: Op. cit., pg. 241.

16) Jf. Karsten Hillestrøm: *Om beregning af indkomst- og andre velstandsfordelinger.* Socialt Tidsskrift nr. 1–2, 1974.

Litteraturliste.

1. Betænkning nr. 713: *Skatter og indkomstafhængige ydelser.* Betænkning fra udvalget vedrørende samordning af skatter og sociale ydelser mv. København 1974.
2. Bjerke, Kjeld: *Indkomst- og lønfordelinger.* København 1965.
3. Det økonomiske Råd. Formandsskabet: *Den personlige indkomstfordeling og indkomstudjævningen over de offentlige finanser.* København 1967.
4. Det økonomiske Råd. Formandsskabet: *Dansk økonomi foråret 1972. Den økonomiske situation. Livsindkomstberegninger.* København 1972.
5. Dich, Jørgen S.: *Den herskende klasse.* København 1973.
6. Dich, Jørgen S.: *Social lighedspolitik.* Publiceret i Danske Økonomers Forening: *Fremtidens socialpolitik.* København 1970.
7. Dich, Jørgen S.: *Om mulighederne for at måle den personlige indkomstfordeling.* Nationaløkonomisk Tidsskrift 1968, 5.–6. hæfte.
8. Dich, Jørgen S.: *Socialpolitikens teori:* Bind I. København 1964.
9. Gørtz, Erik og J. Vibe-Pedersen: *Livsindkomstberegninger og deres betydning.* Nationaløkonomisk Tidsskrift 1973, Bind III. 1.
10. Hansen, E. Damsgård: *Fordelingspolitikken ved skillevejen.* Socialpolitik nr. 1, 1973.
11. Hansen, E. Damsgård: *Omfordeling – hvorfra og hvorhen.* Nationaløkonomisk Tidsskrift 1968, 5.–6. hæfte.
12. Hillestrøm, Karsten: *Om beregning af indkomst- og andre velstandsfordelinger.* Socialt Tidsskrift nr. 1–2, 1974.
13. Højsteen, Arne og G. Viby Mogensen: *Demokrati, socialpolitik og fordelingspolitik.* Socialt Tidsskrift nr. 11, 1973.
14. Juristen & Økonomen nr. 28, 1974.
15. Jørgensen, Erling: *Indkomst, levestandard, velfærd. Om mulighederne for sammenlignende målinger af levestandarden i forskellige befolkningsgrupper.* Socialt Tidsskrift nr. 6–7, 1971.
16. Milhøj, Poul: *Om opgørelse af generationsindkomster.* Publiceret i: *Festskrift til Carl Iversen.* København 1969.
17. Statistisk Tabelværk 1973: IV. *Indkomster og formue ved slutligningen for 1970.* København 1973.
18. Statistisk tiårsoversigt. København 1973.
19. Steenstrup, Jens Erik: *Menneskelig kapital og den personlige indkomstfordeling.* Nationaløkonomisk Tidsskrift 1968, 3.–4. hæfte.
20. Vibe-Pedersen, J.: *Om livsindkomst og levestandard.* Finanstidende nr. 57, 23. marts 1973.
21. Viby Mogensen, G. og Johs. Noordhoek: *Befolkningens holdning til indkomstfordelingen.* Socialt Tidsskrift nr. 2, 1972.
22. Ølgård, Anders: *Om Lorenz-kurver m. m.* Socialt Tidsskrift nr. 6–7, 1971.